

תיק נהג הסעות

הקליניקה הגישה תביעה בשם נהג הסעות שפוטר במהלך הקורונה לתשלום כלל זכויות העבודה שהגיעו לו – כולל משכורות שלא שולמו, פיצויי פיטורין, החזר קיזוזים על נזקים שלא גרם ועוד.

הקליניקה טענה על סמך המשנה בבבא מציעא, ז, א כי בדיני פועלים מנהג המדינה תופס מקום מרכזי, ויש להעניק לעובדים את הזכויות שנהוג להעניק להם במקום בו מתבצעת העבודה:

'השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב – מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו ראוי לכופן. מקום שנהגו לזון – יזון, לספק במתיקה – יספק. הכל כמנהג המדינה'.

הרציונל העומד בבסיסו של כלל זה, לדעת חלק מהראשונים, הוא הכלל 'תנאי שבממון קיים' (כתובות נו ע"א), שמשמעו שניתן להתנות על דיני הממונות שבתורה, בהסכמת הצדדים. ההנחה היא שהמתקשרים בעסקאות, מקבלים עליהם כתנאי מכללא את מנהג המקום בו נחתם ההסכם, גם אם לא ציינו זאת במפורש (חידושי הרשב"א, בבא בתרא קמד ע"ב ד"ה 'הא דאמרי' (קל וחומר אם ציינו זאת במפורש כבמקרה דנן)).

לאור זאת, בתי הדין בישראל פוסקים בדיני עובד ומעביד על פי החוק הנהוג במדינה ועל פי דיני העבודה שחוקקה הכנסת (פסקי דין רבניים, חלק א תיק 1366 עמ' 331: "בהלכות שכירות פועלים – הכלל כמנהג המדינה"; פסק דין 76090 לתביעת שכר ופיצויי הלנת שכר, בית הדין של רשת ארץ חמדה-גזית, פורסם באתר הרשת. וכן ראו בפסקי דין רבים של בתי דין לעבודה המופיעים, בין השאר, באתר 'דין תורה').

לגבי החיוב בתשלום שכר טענו כי מצוות עשה לתת שכר שכיר בזמנו שנאמר: 'ביומו תתן שכרו...' (דברים, כד, טו). כן נקבע כי איסור הלנת שכר שכיר הוא איסור חמור (שו"ע, חו"מ, שלט, י, וכל יום שהמעסיק אינו משלם שכר הוא עובר על איסור דרבנן כדברי השולחן ערוך (שם, סעיף ח): "חייב ליתן לו מיד, ובכל עת שישהה עובר על לאו של דבריהם".

מכאן טענו שעל הנתבע לשלם לתובע מיידית את שכרו וכל הזכויות הנלוות לו.

לכך יש לצרף את הוראות חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958 הקובעות כי המועד לתשלום השכר הינו תום החודש בו בוצעה העבודה (על פי סעיף 9 לחוק), וכי עיכוב בביצוע התשלום גורר פיצויי הלנה (סעיף 17 לחוק).

לגבי הנזקים שנטען כי חולל העובד במהלך העבודה הבאנו את סעיף 25 לחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958 הקובע כי חל איסור על המעסיק לקזז ממשכורתו של העובד סכומים מעבר לאלה המוגדרים בחוק (הפרשות לפנסיה, לביטוח לאומי, לארגונים מקצועיים וכדו').

בתי הדין לעבודה קבעו לא אחת (ראו לדוגמה - עב 04/42013 אלטשולר נ' שחר-צח שרותי הסעות בע"מ – פורסם בנבו) כי לא די בכך שהעובד הביע בכתב את הסכמתו להתיר למעסיק לנכות את סכום הנזק משכרו, אלא שעל המעסיק גם להוכיח שהתאונה אכן נגרמה באשמתו של העובד, וכן להוכיח את גובה תשלום ההשתתפות העצמית שהוא נשא בה בשל אותה תאונה.

בנוסף לכך פרטנו זכויות שונות שנשללו על ידי המעסיק מהעובד והוא זכאי להם על פי חוק: דמי הבראה, הפרשות לפנסיה, ימי חופשה, מחלה ועוד.

טיעון ייחודי לתקופה זו היה טיעון בדבר חובת אחריות מוגברת של מעסיקים בזמן הקורונה.

בית הדין התבקש לקחת בחשבון בעת פסיקתו גם את אופייה של התקופה בה אנו מצויים – מגפת הקורונה המשתוללת בעולם, אשר טומנת בחובה סכנות מוגברות לניצול מצבם הכלכלי הקשה של עובדים במשק. טענו כי סיכון זה מחייב הטלת אחריות מוגברת על מעסיקים אשר אינם עומדים בחובותיהם כלפי העובדים ומטילים עליהם קושי על גבי הקושי הנוסף שהם חווים ממילא.

ציינו כי ראוי שמבית הדין יצא מסר ברור בדבר החובה המוסרית של החברה לצאת להגנת הפרטים שבה, דווקא בעתות מצוקה, ולא לאפשר חלילה מצב של 'כל דאלים גבר'.

בעקבות הגשת התביעה קיבל התובע את כלל הזכויות המגיעות לו על פי חוק.